

Tympanonen på Nødager kirke

Når man går ind i Nødager kirke ser man det kendte tympanon-relief over indgangsportalen. Relieffet har inspireret til sagndannelser og der har været mange forskellige teorier om, hvad det skulle symbolisere. Det forestiller to riddere med lanser eller spyd og der er et kors i midten. Ved siden af de to riddere står to fodfolk klædt i kjortler.

Mest kendt af alle teorier er sagnet om de to herremænd, Nilaus Høg til Tolstrupgården og Jonas Maar til Mårup. Ifølge sagnet var de lidet gudfrygtige og var ofte på jagt på helligdage, hvorfor de også fik deres straf. En påskedag viste Fanden sig for dem i en hares skikkelse, og da hundene fulgte den, forsvandt den pludselig, så hundene kom op at slås og bed hinanden ihjel. Det fik herremændene til at skændes, og det endte med at de i raseri slog hinanden til døde. Deres fæstemøer, Kirsten og Gudrun, sørgede sig ifølge sagnet også til døde. Stedet på Stabrand mark, hvor kampen fandt sted, kaldes "Hunden og haren" og ligger i dag inde på lufthavnens område. En gammel folkevise kaldes "Helligbrøden", og den giver et afskrækkende eksempel på, hvad der sker, når to herremænd ikke vil respektere messetiden en helligdag.

Det er jo en gruelig historie, og den holder da heller ikke ved nærmere undersøgelser.

I 1768 kommer biskop Hygum med en teori om, at tympanonen skal forestille korsfæstelsen, og at der intet var om alle andre rygter.

Senere kom Eigil Rothe med sin teori om, at meningen med relieffet er at vise lægfolk et tilgængeligt billede af at indprente den åndelige strid, der gennem korset som symbol for Kristus fører ind i hans samfund.

Der kommer også en teori om at relieffet simpelthen viser, at ingen med våben i hånd måtte træde ind i Kristi kirke.

Da tympanonen blev lavet har man været meget præget af kortstogstanken og forestillingen om de hellige steder, og hvad dertil knyttede sig af legender og fortællinger. Derfor er det måske også det rigtige at sammenligne relieffet med et korsfæstelsesbillede, og de to riddere er muligvis Centurionen og Longinus, som af Jesu side frembragte kirken (Johs. 19,34). Tympanonen kan derfor være lavet for at mindes en Nødagerridder, der identificerede sig med de to riddere.

Til slut skal nævnes Aage Jørgensen, der i "Danske Landsbykirker" skriver: "De krigerbilleder, vi kender fra stenskulpturen, skal næppe opfattes andet end symbolsk. De er billedtale og skal minde den enkelte kristne i menigheden om den åndens kamp, der må kæmpes for at vinde sejrskransen, og som må føres med åndelige våben, kampen mod ondskabens åndelige hær"!

Den fremtrædende plads, korset har fået på Nødager-relieffet, kan vel heller ikke betyde andet, end at det er noget af den rigtige forklaring.

Næste gang du går ind i Nødager kirke, kig da nøje på relieffet og dan dig din egen mening om betydningen. Sagnet om de to herremænd er jo den mest spændende forklaring – men . . .

Knud Jensen